

РОДИННИЙ КЛУБ «НАТХНЕННЯ»

Виховання та розвиток сімейних цінностей (з досвіду діяльності родинного клубу «Натхнення»)

Юлія ЖДАНОВИЧ, старший науковий співробітник лабораторії соціальної педагогіки Інституту проблем виховання НАПН України

Сім'я — це осередок первинної соціалізації дитини, яка виконує низку функцій, що дають дитині змогу в майбутньому стати повновартисним членом суспільства. Саме в сім'ї у дитини формуються основні цінності, виховується повага до традицій і культури свого народу.

Нині в батьків через надмірну зайнятість на роботі часто не вистачає часу на дитину, спілкування з нею, проведення спільного дозвілля. Разом з тим багато хто з батьків має недостатній рівень розвитку батьківської компетентності. Їхні незнання та відсутність умінь сімейного виховання часто призводять до того, що, бажаючи зробити свою дитину кращою, навпаки, сприяють зниженню самооцінки, небажанню саморозвиватися та самовиражатися, замкненістю в собі тощо.

ОТЖЕ,

виникає необхідність допомогти батькам організувати і проводити спільну діяльність з дітьми, яка сприятиме гармонійному розвитку особистості дитини, її духовному зростанню, допомагатиме у творчій само реалізації, забезпечить збереження існуючих і створення нових сімейних традицій.

Метою статті є представлення досвіду діяльності родинного клубу, який було створено на території етнографічного комплексу «Українське село» (Києво-Святошинський район Київської області, с. Бузова) на базі недільної школи при Храмі св. вмч. Димитрія Солунського.

Проводячи заняття у недільній школі та спілкуючись з батьками учнів, стало зрозуміло, що, незважаючи на постійне звернення під час уроків до заповідей Божих, діти не завжди дотримуються

п'ятої заповіді: «Шануй батька твого і матір твою — і добро тобі буде, і довго житимеш на землі». Це відбувається тому, що в деяких сім'ях діти не отримують достатньо спілкування і взаємодії з батьками, що б забезпечило пролонговану дію занять недільної школи на взаємини в сім'ї, дало змогу плекати сімейні цінності. А в багатьох сім'ях відсутні сімейні традиції.

Саме тому виникла ідея створення родинного клубу, у якому батьки спільно з дітьми змогли б змістовно проводити дозвілля, займатися спільною творчою діяльністю, що сприятиме розвитку дитини, забезпеченню наступності і зв'язку поколінь, створенню умов для саморозвитку та самовдосконалення, і, у свою чергу, запобігатиме конфлікту «батьки — діти».

Цю ідею підтримали кілька мам учнів недільної школи. Так було створено родинний клуб «Натхнення». До клубу спершу увійшло кілька сімей, діти яких відвідували недільну школу, потім — усі сім'ї учнів.

Нині родинний клуб діє вже з роки. Спільно з мамами-активістами планується діяльність клубу на кожні з місяці. Вони ж допомагають організувати та реалізовувати заплановані заходи.

Основною спільною традицією учасників клубу є те, що неділя — це день, присвячений сімейному спілкуванню, дозвіллю і творчості.

Сім'ї із найближчих сіл (с. Бузова, с. Березівка, с. Гурівщина, с. Миколаївка Київської області, а також з м. Києва) щонеділі приїздяють до храму св. вмч. Димитрія Солунського в с. Бузова, відвідують богослужіння, діти відвідують заняття в недільній школі, після чого відбувається запланований захід родинного клубу.

Пропонуємо деякі із проведених заходів, які можуть бути використані в діяльності подібних родинних клубів, а також використовуватися класними керівниками у виховній роботі в процесі позаурочної діяльності.

**ПРИКЛАД
РІЧНОГО ПЛАНУ ДІЯЛЬНОСТІ КЛУБУ**

Дата	Тема
2-га неділя вересня	Пізнаємо світ навколо нас. Екскурсія
3-тя неділя вересня	Всенародний день батька
14 жовтня	Покрова. День захисника України
8 листопада	Храмове свято
3-тя неділя листопада	День іменинника
13 грудня	Андріївські вечорниці
19 грудня	Свято Миколая
3-тя, 4-та неділя грудня	Підготовка до Різдвяних свят
7 січня	Різдво
13 січня	Маланка
3-тя неділя лютого	У пошуках талантів
9 березня	День народження Т. Г. Шевченка
3-тя неділя березня	Зустріч весни
1-ша неділя квітня	Підготовка до Великодня
15 травня	Міжнародний день сім'ї

Зупинимося більш конкретно на кожному зі свят.

**Пізнаємо світ навколо нас.
Екскурсія**

Щоразу батьки обирають інше місце для екскурсії та готується культурна програма, яка дає змогу довідатися щось нове, а також спільно провести дозвілля.

Однією з пізнавальних програм батьки обрали екскурсію в м. Радомишль Житомирської області.

Програма екскурсії передбачала:

- відвідування історично-культурного заповідника «Замок Радомисль»;
- огляд музею української домашньої ікони, ознайомлення з домашніми іконами різних регіонів України та різного часу їх написання (XV—XIX ст. та кам'яна ікона X—XIII ст.);
- ознайомлення з паперовою фабрикою (папірнею), яку Архімандрит Києво-Печерського монастиря Єлисей Плетенецький побудував для потреб Лаври ще в 1615 році; спроби самостійно виготовити папір, як робили це в XVII ст.

Після того діти спільно з батьками відпочивали разом: обідали, гралися в ігри, спілкувалися.

Всенародний день батька

Програма заходу передбачала:

- пригадування історії заснування свята.
- В Україні ініціаторами цього свята виступили МГО «Міжнародний Центр Батьківства» та Всеукраїнський громадський комітет з підтримки сім'ї та відповідального батьківства за підтримки Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. Під час прес-конференції, що проводилася ініціаторами Всенародного дня батька в Україні 18 вересня 2009 року в УНІАН, було оголошено, що кожна третя неділя першого осіннього місяця (вересня) стає датою, коли українське суспільство виказує своє особливе шанування цим загальнолюдським сімейним і державним цінностям;
- конкурси-змагання між татами, які дали дітям змогу вболівати за своїх батьків, бажаючи їм перемоги, сприяли налагодженню співпраці між батьками і дітьми;
  - діти придумали і підготували завдання для тат, які зазвичай у сім'ї виконує мама, а для мам — які зазвичай виконує тато. Виконання цих завдань дало дітям змогу усвідомити, що, з одного боку, кожен

у сім'ї має робити свої справи, а з *іншого* — що мама й тато цінні не тому, що вони мають виконувати в сім'ї якусь роботу, а тому, що вони МАМА І ТАТО;

• підписування повітряних кульок із побажаннями для тат, що спонукало до прояву своїх почуттів дітей до тата, мам до своїх чоловіків.

Покрова. День захисника України

14 жовтня — свято Покрови і День захисника України. Готуючись до цього свята, діти й батьки намагалися зробити, що було в їхніх силах, для своїх захисників. Вони займалися:

- виготовленням оберегів для воїнів (плетінням браслетів-оберегів, майструванням пташок-оберегів);
- виготовленням кевларових браслетів для виживання;
- плетінням шкарпеток, пошиттям балаклав;
- малюванням малюнків для солдат і написанням листів.

Діти не просто малювали малюнки, вони залишали після короткого листа чи побажання солдату перемоги та швидкого повернення свій номер телефону та ім'я. Після того як захисники телефонували до дітей, батьки переказували їм на рахунок мобільного телефону 50 грн, щоб вони могли зателефонувати також своїм рідним. Здійснювана сімейна добродійна діяльність допомагала у вихованні патріотизму, милосердя, любові, доброти, пошани до захисників своєї Батьківщини.

Храмове свято

Підготовка та участь у храмовому святі сприяє духовному зростанню дітей та їхніх батьків; викликає бажання наслідувати приклад життя святих, прагнення до досконалості й чистоти, виховує високі загальнолюдські цінності.

Під час підготовки до свята завданням кожної родини було:

- ознайомитися з життям святого Димитрія Солунського;
- діти мали запам'ятати якийсь цікавий епізод з життя святого;
- спільно з батьками складалися вірші та привітальне слово до зустрічі владики Єпіфанія;
- у день самого свята діти урочисто зустрічали владику хлібом-сіллю, а потім були учасниками святої Літургії.

День іменинника

Традиційно в родинному клубі іменинників вітають 2 рази на рік: у листопаді святкують день народження всіх членів клубу (дітей і батьків), які народилися влітку і восени, а у травні — тих, хто народився взимку та навесні.

Програма дня іменинника зорієнтована на зближення родинних зв'язків і взаємодію, передбачає конкурси, творчі завдання та співпрацю (наприклад, виготовлення у командах спільного плаката-привітання), підготовку вітальних листівок для іменинників тощо.

Це також може бути квест, у якому задіяні як діти, так і батьки.

Потім всі учасники родинного клубу збираються за святковим столом.

Таке родинне спілкування також відіграє неабияку роль у єднанні дітей та батьків.

Андріївські вечорниці

Традиція збиратися родиною на Андріївські вечорниці — це не лише змістовне дозвілля, а й плекання українських народних традицій та звичаїв, вивчення історії та культури свого народу.

На Андріївських вечорницях у родинному клубі намагаються відтворити та продовжити всі звичаї наших предків:

- хлопці, щоб потрапити на вечорниці, повинні відгадати загадки, які їм підготували та загадують дівчата;
- дівчата носять воду в роті, а хлопці намагаються їх розсмішити, щоб вони цю воду не змогли донести;
- потім ліплять балабушки з борошна та води, принесеної в роті;
- поки дівчата зайняті балабушками, хлопці розповідають небилиці;
- коли балабушки вже випечені, хлопці вибирають собі по одній (як сувенір), але, щоб забрати, повинні виконати бажання господині вибраної балабушки;
- кульмінацією вечорниць є кусання калити;
- і на останок — спільне поїдання вареників, які діти з мамами та бабусями разом зліпили та зварили.

Свято Миколая

Традиційним для родинного клубу стало розмальовування пряників, щоб потім роздати їх дітям-сиротам у дитячих будинках.

Така сімейна добра справа спонукає дітей задумуватися про цінність сім'ї, батьківську любов, щастя перебування в родині, а також вчить милосердю, бажанню опікуватися іншими, допомогти тому, хто потребує підтримки.

Також усі родини збираються на святкування, де діти й батьки беруть спільну участь у творчих та інтелектуальних конкурсах, співають пісень про святого Миколая, а також, подолавши всі перешкоди і перемігши зло, діти отримують подарунки.

Підготовка до Різдвяних свят

Підготовка до Різдвяних свят є найбільш творчим періодом для родинного клубу. Оскільки саме в цей час відбувається підготовка до театралізованого дійства Вертепу.

Вона включає написання сценарію, підготовку костюмів, вивчення ролей, колядок, проведення репетицій.

Під час підготовки до Різдвяних свят діти з батьками виготовляють прикраси на ялинку, а також готують подарунки рідним, друзям, учителям.

Різдво

Святвечір — це час, коли вся родина збирається разом. І це вже стало традицією для родинного клубу. Але іншою традицією цього свята є те, що зранку всі йдуть до церкви на Службу Божу, а потім для парафіян Храму та гостей показують Вертеп, співають колядки, віншують.

У пошуках талантів

Такий творчий захід дає змогу не лише налагоджувати взаємодію між дітьми та батьками, а й позмагатися. Але не як конкуренції, а з мож-

ливістю показати одне одному, що немає бездарних дітей, а також тому, що дітям є чого повчитися у своїх батьків.

Під час заходу діти і батьки демонструють свої таланти: співають, танцюють, розказують вірші, грають на музичних інструментах.

Незважаючи на те, що кожен готував свій виступ окремо, не обійшлося без експромту, який довів талановитість кожного: батьки без підготовки спільно співали народні пісні, а потім мали виконати одну з пісень під музичний супровід, здійснюваний кимось із дітей, які грають на флейті.

І звісно, погралися в ігри, які люблять як діти, так і дорослі.

День народження Т. Г. Шевченка

День народження Тараса Григоровича — одна з чудових нагод провести поетично-мистецьку зустріч, дізнатися щось цікаве з життя поета і художника, а також відчувати себе справжнім нащадком Великого Кобзаря, трішки поетом, і трішки художником, а, можливо, і не трішки...

Програма заходу передбачала:

- історії з життя і творчості Т. Шевченка;
- декламування віршів Т. Шевченка, які підготували діти та батьки;
- виконання пісень на слова Кобзаря, зокрема й із власним акомпанементом на бандурі;
- конкурс малюнка для дітей;
- виконання балад і гри на старосвітській бандурі сучасними кобзарями, яких було запрошено на захід;
- спільне чаювання.

Зустріч весни

За давніми українськими традиціями на Сорок святих випікали 40 пташок-жайворонків із пшеничного борошна.

Діти бігали по селу, тримаючи в руках нанизані на палички «жайворонки» й «сороки», танцювали й закликали весну і птахів з вирію.

У різних регіонах цю обрядодію влаштовували по-різному: в одних випадках печиво виносили в сад і підвішували до дерев, у інших — дарували сусідам, «аби краще велися гуси й висиджувались яйця», а ще йшли селом, тримаючи його високо

над головою, вилазили на ворота або клуню й примовляли:

- Вилети, гулю, горою, винеси літо із собою.
- Вилетіла гуля горою — винесла літо з собою.

Саме для зустрічі весни діти спільно з батьками ліпили жайворонків з тіста. А поки жайворонки випікалися, діти під керівництвом мам робили жайворонків з паперу, водили кривий танець і співали веснянки.

Коли жайворонки з тіста були готові, то всі разом чаювали, а потім ішли прикрашати деревце власноруч вирізаними жайворонками, та тими, що спекли з тіста.

Оскільки в цей час на вулиці ще холодно, то розвішування випечених жайворонків є спільною доброю справою для пташок, які зможуть поласувати подарунками від дітей.

Підготовка до Великодня

Ще однією традицією родинного клубу є спільна підготовка до Великодня.

У цей час діти з батьками пишуть писанки, а також іншими способами прикрашають великодні яйця: роблять мальованки, декупаж яєць, яйця-мотанки тощо.

Також готують вітальні листівки, щоб привітати всіх знайомих, друзів і родичів.

Міжнародний день сім'ї

Святкування у родинному клубі Дня сім'ї — це день, повністю присвячений сімейному дозвіллю і творчості.

Програмою свята може бути будь-який дозвілєвий захід, головне, щоб мали місце майстер-клас з якогось ремесла, спільні сімейні розваги (ігри, конкурси, квест, екскурсія тощо) та спільна трапеза.

Варто зазначити, що протягом року, окрім представленої програми заходів, родинний клуб раз чи двічі на місяць збирається на спільні майстер-класи з народних ремесел, щоб краще вивчати українську мінувшину і культурну спадщину (наприклад, валяння, лялька-мотанка, витинанка, розпис, гончарство тощо), а також на майстер-класи з освоєння технік, властивих іншим культурам світу (наприклад, декупаж, квілінг, оригамі тощо).

Основні результати діяльності родинного клубу «Надхнення»:

- покращення відносин, зближення батьків і дітей;
- збереження та вшанування українських народних традицій;
- самореалізація особистості дітей;
- забезпечення наступності і зв'язку поколінь;
- ствердження та плекання сімейних цінностей;
- створення та розвиток сімейних традицій;
- проведення змістовного сімейного дозвілля;
- розвиток творчості дітей;
- здійснення сімейної добродійної діяльності.

Родинний клуб також має свій вплив на місцеву громаду, зокрема:

- згуртованість громади;
- налагодження дружніх відносин між родинами;
- підвищення педагогічної культури батьків.

ТАК,

досвід діяльності родинного клубу «Надхнення» може бути поширений на інші територіальні громади.

Дана програма може змінюватися, доповнюватися, у ній представлені навіть не всі заходи, які проводяться в родинному клубі. Головне, щоб у родині почали шанувати сімейні цінності, традиції, приділяли увагу сімейному відпочинку та змістовному дозвіллю, прагнули всією родиною до зростання духовного і творчого потенціалу як дітей, так і дорослих.